



Bildande av Bråtabergens naturreservat i Norrköpings kommun

Länssstyrelsen Östergötlands beslut

Länssstyrelsen förklarar det område som framgår av den heldragna svarta linjen på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Syfte, skäl, föreskrifter och skötselplan för reservatet redovisas nedan. Beslutet fattas med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Naturreservatets namn ska vara Bråtabergen.

Beslutet riktar sig till allmänheten samt var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Syfte med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets tallskog, som delvis är av brandpräglad karaktär, och andra ingående naturmiljöer som bergbranter och sprickdalsterräng med barrblandskog med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Gamla träd och död ved är viktiga strukturer. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att naturreservatet undantas från skogsbruk och i huvudsak utvecklas genom naturliga processer. Åtgärder för att återställa dikningspåverkad hydrologi samt naturvårdsbränning, alternativt brandefterliknande åtgärder, kan bli aktuella.

Omvälvande störningar i form av bland annat insektsangrepp och brand kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

2026-05-08

Skälen för beslutet enligt 7 kap. 5 § första stycket miljöbalken

De höglänta Bråtabergen i Kolmården har höga naturvärden knutna till gammal tallskog i ett kuperat landskap med omväxlande hållmarker och sänkor med fuktstråk och barrblandskog. I området finns gott om gamla träd, särskilt av tall, varav många är senvuxna och nära 200 år. Området ligger i en värdetrakt för tall- och grannaturvärden och hyser bland annat flera ovanliga och mycket ovanliga arter av lavar. Genom beslutet får naturreservatet ett ändamålsenligt skydd mot åtgärder som kan skada områdets bevarandevärden.

Föreskrifter

Förutom de föreskrifter som anges nedan gäller också annan lagstiftning i reservatet.

A. Inom reservatet gäller följande inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning i mark eller vatten;
2. avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada eller ta bort levande eller döda träd och buskar;
3. uppföra byggnad, eller annan anläggning, såsom exempelvis mast, torn, väg eller ledning i luft, mark eller vatten;
4. framföra motordrivet fordon;
5. anordna upplag;
6. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen;
7. gräva upp växter eller ändra floran eller faunans sammansättning genom att införa nya arter för området;
8. jaga tjäder, järpe och orre;

2026-05-08

9. måla på träd, sten eller annan fast ytbildning.

A-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Länsstyrelsen ägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande åtgärder genomförs inom reservatet:

1. utmärkning av, och information om, reservatet;
2. genomförande av naturvårdsbränningar och/eller brandefterliknande skötselåtgärder inklusive veteranisering och skapande av död ved i begränsad omfattning;
3. naturvårdande skötsel i form av friställning av ett urval ljusgynnade naturvärdesträd;
4. genomförande av småskaliga riktade åtgärder för hotade arter i delar av området, såsom småskalig markstörning eller uppsättning av holkar;
5. bekämpning av invasiva eller för området främmande arter;
6. åtgärder för att skydda fornlämning eller prioriterad kulturlämning från skada som att ta ner träd som växer i eller hotar att falla över lämningen;
7. begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av granbarkborre genom fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Inga träd ska föras ut ur naturreservatet;
8. hydrologisk återställning av dikningspåverkade marker;
9. undersökningar eller uppföljning av växt- och djurliv samt av mark- och vattenförhållanden och uppföljning av förvaltningsåtgärder;
10. iordningställande, markering och underhåll av friluftsanläggningar som informationstavlor, vandringsled, grillplats samt eventuellt ytterligare anordning för friluftslivet.

B-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken.

2026-05-08

C. Länsstyrelsen beslutar att utöver vad som annars gäller ska följande föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom reservatet gälla. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
2. gräva upp kärleväxter, plocka mossor, lavar eller svampar med undantag av matsvamp;
3. borra, hacka, spränga, rista, gräva, måla eller på något sätt skada berg, sten eller markskikt eller att flytta sten;
4. samla ryggradslösa djur, mossor, lavar eller vedsvampar med undantag för enstaka individer, som inte påverkar platsens bestånd av arten negativt, för artbestämning genom håvning eller plockning.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

5. anordna startplats för tävlingar, tävlingar för mer än 50 personer eller bedriva lägerverksamhet;
6. utföra undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

C-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Undantag från föreskrifterna

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som krävs för reservatets vård, skötsel och uppföljning och som framgår av föreskrifter under B.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för uttransport av fäلت vilt med stöd av terrängkörningsförordningen. Fordon och färdväg ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador.

2026-05-08

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att träd som riskerar att falla från naturreservatet på objekt så som ledning, byggnad, tomt, kulturlämning, anläggning eller anordning, får efter avstämning med förvaltaren fällas och placeras inom naturreservatet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att, efter avstämning med reservatsförvaltaren, uppföra jaktorn som behövs för att bedriva säker jakt.

Upplysning om andra gällande bestämmelser

Länsstyrelsen vill påminna om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller för området, bland annat kulturmiljölagen (1988:950), terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.

Enligt fridlysningsbestämmelserna är alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa svamp-, växt och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen. Enligt 7 kap 1 § miljöbalken ska var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den. Samråd enligt 12 kap. 6 § MB kan komma att krävas för verksamheter som inte är begränsade i föreskrifterna.

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 4.

Förvaltare för naturreservatet ska vara Länsstyrelsen Östergötland.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Bråtabergens naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet, i enlighet med 7 kap. 8 § miljöbalken, inte strider mot en detaljplan eller områdesbestämmelser.

2026-05-08

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Bråtabergens naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, i den omfattning det behövs göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att allemansrätten inte väsentligt påverkas av beslutet.

Agenda 2030, miljökvalitetsmål och ekosystemtjänster

Bildandet av Bråtabergens naturreservat är en del av uppfyllandet av miljökvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat. Det är också en del av uppfyllandet av FN:s konvention om biologisk mångfald och de globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030 och då särskilt mål nummer 15, Ekosystem och biologisk mångfald.

Länsstyrelsen bedömer att Bråtabergens naturreservat bidrar med flera olika ekosystemtjänster tack vare bevarande av biologisk mångfald och varierande miljöer som är basen för många andra ekosystemtjänster. Skogsmiljöerna fungerar som livsmiljö men även som en form av klimatanläggning och reningsverk. De olika livsmiljöerna fyller funktioner som lek-, bo-, skydds- och rastplatser. Bevarandet av en variation av livsmiljöer och en hög biologisk mångfald bidrar till ett landskap som är generellt bättre rustat för klimatförändringar.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De höga naturvärdena i Bråtabergen uppmärksammades vid nyckelbiotopsinventering 1993. Det ledde till att bergbranterna avsattes för naturvårdsändamål i skogsbruksplanen av markägaren.

2026-05-08

Vidare dokumentation av närliggande berg och natur har gjorts vid Länsstyrelsens kartläggning av naturvärden i samband med att markägaren föreslagit området för reservatsbildning 2024. Kompletterande inventeringar av området har gjorts av Länsstyrelsen under 2025-2026.

Reservatsbildning

Området avgränsades och värderades i samråd med berörd markägare. Hösten 2025 slöts ett avtal om intrångsersättning med markägaren för det intrång som reservatsföreskrifterna kommer att innebära. Avtalet godkändes av Naturvårdsverket 2025-10-01.

Skogsstyrelsen har under våren 2026 mätt in, stakat ut och markerat gränsen med snitslar. I samband med inmätning av gränsen uppmärksammade Skogsstyrelsen att fastighetsgränsen vid Länsgränsen behövde justeras i den digitala registerkartan. Lantmäteriet har därefter rättat fastighetsgränsen i registerkartan. Därför skiljer sig gränsen i beslutskartan något från den gräns som skickats ut på remiss.

Inkomna remissvar

Länsstyrelsen har remitterat förslag till beslut till markägare, övriga berörda sakägare, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Norrköpings kommun, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Entomologiska föreningen i Östergötland, Birdlife Östergötland samt Naturskyddsföreningen i Norrköpings kommun och Naturskyddsföreningen Östergötland.

Länsstyrelsen har fått svar från Länsstyrelsen i Södermanlands län, Skogsstyrelsen, SGU, Norrköpings kommun, Naturskyddsföreningen i Norrköping och BirdLife Östergötland.

SGU har avstått från att yttra sig.

Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget och bedömer att skötselplanen är ändamålsenlig för att uppfylla det övergripande målet för bevarande och utveckling av områdets naturvärden. Reservatet bedöms inte avsevärt försvåra pågående skogsbruk på angränsande skogsmark. De angivna metoderna för bekämpning av den åttatandade granbarkborren bedöms vara tillräckliga för att förhindra omfattande angrepp inom reservatet. Skogsstyrelsen vill dock påtala vikten av att sätta in bekämpning av granbarkborren i god tid innan

2026-05-08

angrepp sprids inom reservatet och för att undvika spridning till granbestånd i omgivningen.

Norrköpings kommun konstaterar att naturreservatet är förenligt med kommunens ställningstagande i gällande översiktsplan. Enligt Norrköpings översiktsplan 2025 utvecklingsinriktning ligger området i kategori ”skogsbygden”, där ställningstagandet är att bevara karaktären av större sammanhängande naturlandskap samt att värna natur- och kulturvärden och viktiga besöksmål.

Länsstyrelsen i Södermanlands län ser positivt på bildandet av Bråtabergens naturreservat. På andra sidan länsgränsen arbetar Länsstyrelsen i Södermanlands län med att bilda Lobergets naturreservat. Detta område tillsammans med närliggande Åboravinens naturreservat och Skogsbyås naturreservat har samma karaktär som Bråtabergen. Den gröna infrastrukturen i trakten förstärks genom bildandet av Bråtabergens naturreservat.

Föreningen BirdLife Östergötland tillstyrker remissförslagen i allt väsentligt men har ett par specifika synpunkter: Enligt förslaget kommer jakt att vara tillåten i reservatet, förutom på tjäder, orre och järpe. Föreningen är inte någon generell motståndare till jakt men om jakt ska förekomma i skyddade naturområden bör den vara väl genomtänkt, reglerad och skilja sig från allmän jakt i övrigt. BirdLife Östergötland ställer sig positiva till att skogshönsen är skyddade i förslaget men anser att all jakt på fåglar bör vara förbjuden i skyddade områden. För de naturtyper som förekommer i Bråtabergen, bör det vara svårt att motivera någon form av fågeljakt. Områdets alla gamla tallar kan vara lämpliga som boträd till flera rovfåglar. Om häckplatser noteras bör hänsyn tas till dessa vid planering av eventuell vandringsled eller annan anläggning.

Naturskyddsföreningen i Norrköping är mycket positiva till beslut om Bråtabergens naturreservat men har vissa synpunkter på skötselplanen. Naturskyddsföreningen önskar en något större detaljbeskrivning av ett antal av skötselåtgärderna för att minimera risken att det görs för omfattande åtgärder. Ett alternativ till mer detaljstyrande skötselåtgärder kan vara att utveckla målbilden dvs ”Bevarandemål och gynnsamt tillstånd”. Planen blir då lättare att anpassas och blir flexibel till att möta förändrade omständigheter i framtiden. I Naturskyddsföreningens yttrande tas ett antal exempel upp på åtgärder som de tycker bör förtydligas. T.ex. framför föreningen i skötselområde 1, 2 och 3 att äldre träd, förslagsvis över

2026-05-08

120 år, inte får fällas vid *friställning av enstaka särskilt värdefulla tallar*. Föreningen anser också att det är bäst att "enstaka" preciseras. På samma sätt anser föreningen att åldern för träd som får fällas preciseras vid *åtgärden fällning av grupper av yngre-medelålders tallar*. Föreningen anser vidare att ordet *karaktärsträd* bör preciseras vid *åtgärden friställning av karaktärsträd eller grupper av karaktärsträd*. Naturskyddsföreningen har även synpunkter på den föreslagna åtgärden i skötselområde 4: "*Utvecklingen mot naturskog kan påskyndas genom att en del ung gran och tall avdödas. Åtgärderna görs luckvis och oregelbundet....*" Föreningen menar att delar av området, speciellt om det är ogallrat eller eventuellt oröjt bör lämnas helt. Det kan då på sikt eventuellt utvecklas till så kallad stavaskog. Under årens gång kommer självgallring ske och området kommer succesivt att förses med död ved. Görs för mycket gallring på en gång förloras egenskapen med självgallring.

Slutligen har markägaren Lösings häradsallmännings genom sina skogsförvaltare granskat gränsen efter att Skogsstyrelsen stakat ut den och godkänt den vid fältbesök med Länsstyrelsen.

Bemötande av inkomna remissvar

Naturskyddsföreningens remissvar har beaktats och lett till vissa förändringar i skötselplanen inom skötselområdena 1-3 där det förtydligas bland annat att träd äldre än 100 år inte ska fällas vid frihuggning av naturvärdesträd och att inga träd över 120 år ska veteraniseras. Länsstyrelsen har också gett exempel på vad karaktärsträd innebär i skötselplanen. När det gäller åtgärder i skötselområde 4 är den prioriterade skötselåtgärden naturvårdsbränning. Om inte den är praktiskt genomförbar kan andra brandefterliknande skötselåtgärder komma ifråga. En stor del av naturreservatets naturvärde är knutet till ljusöppna tallmiljöer. Därför är det viktigt att skapa ljusöppna luckor i tallskogen. Eftersom dessa ska göras oregelbundet kommer delar av skogen också lämnas för självgallring. Länsstyrelsen har inte funnit anledning att ändra formuleringen av åtgärden i skötselområde 4.

BirdLifes yttrande har inte lett till några förändringar av beslut eller skötselplan. Länsstyrelsen anser inte att ett förbud mot fågeljakt i sin helhet går att motivera i det aktuella naturreservatet. Den fågeljakt som bedrivs i området är mycket begränsad. Jakt utgör inget hot mot andra fågelarter än de utpekade skogsfåglarna tjäder, orre och järpe

2026-05-08

för vilka jakten förbjudits. Inskränkningen av enskilds rätt att använda mark och vatten får inte vara mera långtgående än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Om kommande inventeringar eller annat kunskapsunderlag visar på att det finns ett behov att begränsa jakten finns möjligheten att införa ytterligare inskränkningar av jakten i framtiden.

Vad gäller vandringsled eller andra friluftsanläggningar är inte någon sådan planerad inom den närmaste framtiden. Vid anläggande av leder och friluftsanläggningar är Länsstyrelsen generellt som naturreservatsförvaltare alltid angelägen om att minimera påverkan på naturvärden eller känsliga arter. En led är till för att öka tillgängligheten för besökare och lyfta fram upplevelsevärdena men samtidigt kan den bidra till att kanalisera besöken så att känsliga områden i reservatet undviks.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövdingen Gunilla Svantorp med naturvårdshandläggaren Rolf Wedding som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Marina Verbova, naturvårdshandläggaren Jens Johannesson, samhällsplaneraren Sara Lilljebjörn, länsjuristen Anna Isaksson, och antikvarien Malin Svarvar medverkat.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

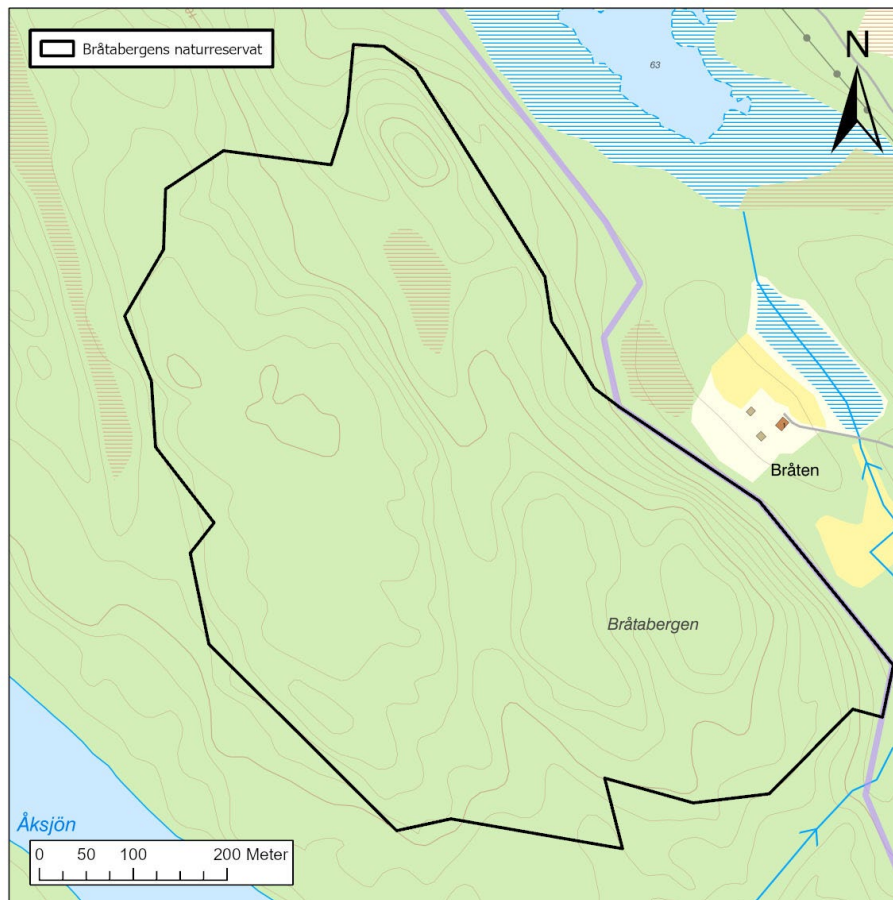
Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Sändlista
3. Hur man överklagar
4. Skötselplan

Bilaga 1, Beslutskarta



Beslutskarta tillhörande beslut om Bråtabergens naturreservat, NVR-id 2201557.

Naturreservatet är avgränsat med heldragen svart linje. © Lantmäteriet
geodatasamverkan, © Naturvårdsverket.

2026-05-08

Bilaga 2, sändlista

Markägare och andra sakägare (delgivningskvitto)

Lösings häradsallmänning c/o stefan.johansson@skogstjanst.se,
fredric.sodergard@telia.com

Getsjötorp-Skinnarbo Jaktklubb c/o Per Cronström
percronstrom@telia.com

Myndigheter

Sveriges geologiska undersökning, sgu@sgu.se

Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Norrköpings kommun, kommunstyrelsens.kansli@norrkoping.se

Länsstyrelsen i Sörmlands län, sodermanland@lansstyrelsen.se

Naturorganisationer

Naturskyddsföreningen Norrköping, stefan.arrelid@telia.com

BirdLife Östergötland kontakt@ogof.se

Bilaga 3

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Östergötland antingen via e-post; ostergotland@lansstyrelsen.se, eller med post; Östgötagatan 3, 58186 Linköping.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, ostergotland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 50 00. Ange diarienumret för detta ärende. Numret finns uppe till höger på första sidan.

Skötselplan för Bråtabergens naturreservat



Länsstyrelsen
Östergötland

- Meddelande: Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2026. Planförfattare har varit Rolf Wedding, Marika Sjödin och Jens Johannesson.
- Referens: Länsstyrelsen Östergötland, Naturskyddsenheten, Skötselplan för Bråtabergens naturreservat.
- Kontakt: Enheten för skötsel av skyddad natur, Länsstyrelsen Östergötland
- Webbplats: www.lansstyrelsen.se/ostergotland
- Fotografier: Jens Johannesson, Marika Sjödin och Rolf Wedding. Omslaget visar en nordvänd brant med gott om död ved.
- Kartmaterial: © Lantmäteriet
© Länsstyrelsen Östergötland

Innehåll

SKÖTSELPLAN FÖR BRÅTABERGENS NATURRESERVAT	1
Allmän beskrivning.....	4
Administrativa data om naturreservatet	4
Syfte, föreskrifter och skäl för beslut.....	5
Beskrivning av reservatet.....	5
Översiktlig beskrivning.....	5
Historisk och nuvarande vatten- och markanvändning.....	7
Kulturarhistoriska lämningar	9
Områdets bevarandevärden	9
Natura 2000.....	13
Källuppgifter.....	14
Plandel	15
Syfte med naturreservatet.....	15
Övergripande mål med skötseln.....	15
Generella skötselåtgärder	15
Skötselområden	16
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	30
Jakt	30
Utmärkning av reservatets gräns.....	30
Tillsyn.....	30
Dokumentation och uppföljning	31
Inventeringar	31
Uppföljning	31
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	31

Allmän beskrivning

Administrativa data om naturreservatet

Reservatets namn	Bråtabergens naturreservat	
NVR-id	2201557	
Beslutsdatum	2025-05-08	
Län	Östergötland	
Kommun	Norrköping	
Areal	Total areal:	38,2 hektar
	Land:	38,2 hektar
	Vatten:	0 hektar
	Produktiv skog:	18 hektar
Natura 2000-livsmiljötyper	9010 *Taiga	19 hektar
*) = Prioriterad livsmiljötyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete	7140 Öppna mossar och kärr	0,3 hektar
	9740 Skogsbevuxen myr	0,4 hektar
Prioriterade bevarandevärden	Lavflora med bl.a. broktagel	
Livsmiljötyper:	Gammal barrskog, nordvända branter	
Arter/grupper:	Lavar, svampar	
Strukturer/funktioner:	Död ved, lodytor, fuktiga svackor	
Kulturmiljöer:	Inga kända	
Friluftsliv:	Inga anläggningar	
Övrigt	-	
Fastigheter	Lösings Häradsallmänning S:1 (ägs av allmänningen)	
Förvaltare	Länsstyrelsen Östergötland	
Lägesbeskrivning	Reservatet ligger drygt åtta kilometer nordnordväst om Strömsfors i Kolmården, på gränsen till Södermanland. Cirka 500 meter söderut ligger Åksjöskogens naturreservat.	
Vägbeskrivning	Ta väg E4 norrut från Norrköping. Sväng höger vid avfarten mot Strömsfors. Efter cirka 500 meter svänger man vänster på väg skyltad Stavsjö och Nyköping. Ta avtagsväg mot Skinnarbo efter cirka 3 kilometer. Följ grusvägen förbi Skinnarbo och skylt mot naturreservat (vid Skinnarbo finns en öppen vägbom). Parkering finns vid Åksjöskogens naturreservat. Följ vägen ca 500 meter ytterligare norrut för att komma till Bråtabergens naturreservat.	



Figur 1. Översiktskarta. Reservatet ligger drygt sju kilometer norr om Strömsfors i Kolmården, på gränsen till Södermanland.

Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

Syfte, föreskrifter och skäl för beslut ingår i beslutet om naturreservatet. Syftet finns även nedan i skötselplanens Plandel.

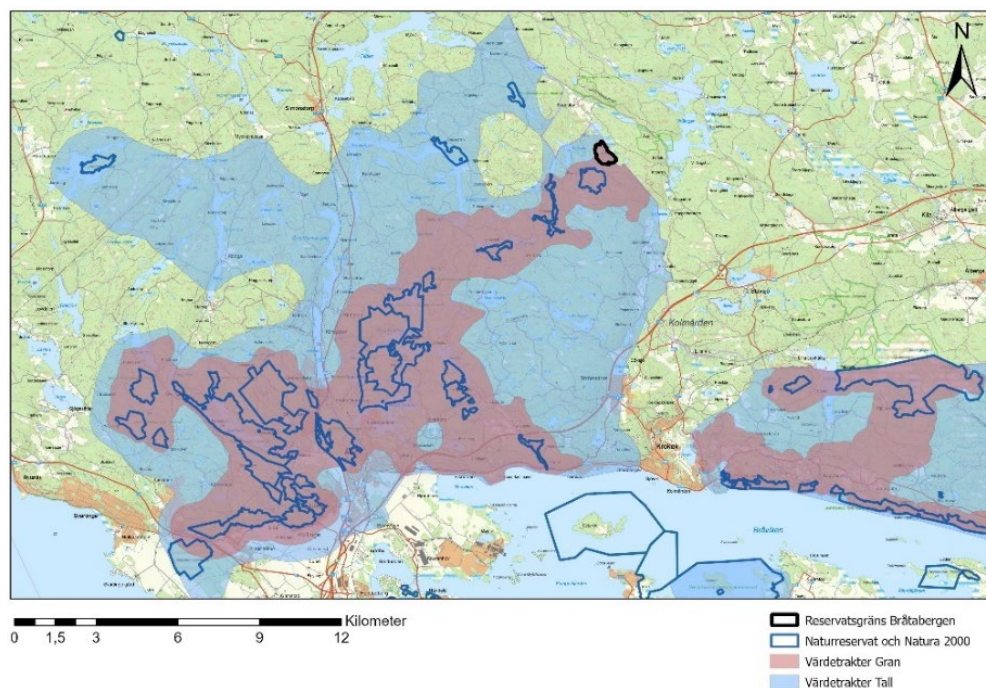
Beskrivning av reservatet

Översiktlig beskrivning

Vid gränsen mot Södermanland ligger Bråtabergen med omgivning. Bråtabergen som gett namnet till reservatet är en cirka 50 meter hög bergbrant med många avsatser och lodytor. Utsikten är vid över grannlänet och mot sydväst är Jakobsdalsberget synligt 15 km bort. Den omgivande terrängen är starkt uppsprucken med kanjonlika sprickdalar i öst-västlig riktning. Centralt finns en lång nord-sydlig sprickdal med äldre skog varav en del dött av barkborreangrepp. Ytterligare avsnitt i norra och västra delen utgör rester av den gammeltallskog som höggs under 1960-talet. Många träd är strax under 200 år gamla med inslag av enstaka ännu äldre träd.

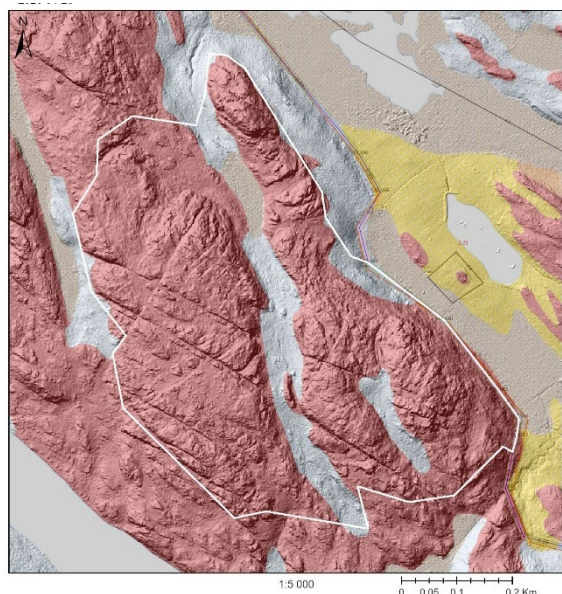
Reservatet ligger i värdetrakter för tall och gran. I samma värdetrakter finns en stor mängd andra reservat. Bråtabergen ligger på gångavstånd från Åksjöskogens

naturreservat där det finns en parkeringsplats. Östgötaleden går förbi cirka 4,5 kilometer sydöst om reservatet.



Figur 2. Reservatets position i värdetrakter för gran och tall.

Ett av de mest framträdande dragen inom reservatet är den kraftigt markerade topografin och dess många sprickdalar. Särskilt i norr finns branta sluttningar. Den dominerande jordarten inom reservatet är urberg som ofta kommer i dagen. I svackorna finns sandig morän och i områdets norra del finns en liten yta med kärrtorv (Figur 3).



Figur 3. Jordartskarta med höjdmodell i bakgrunden. Rött visar på urberg, ljusblått är sandig morän och ljusbrunt är kärrtorv. De många sprickdalarna syns tydligt.

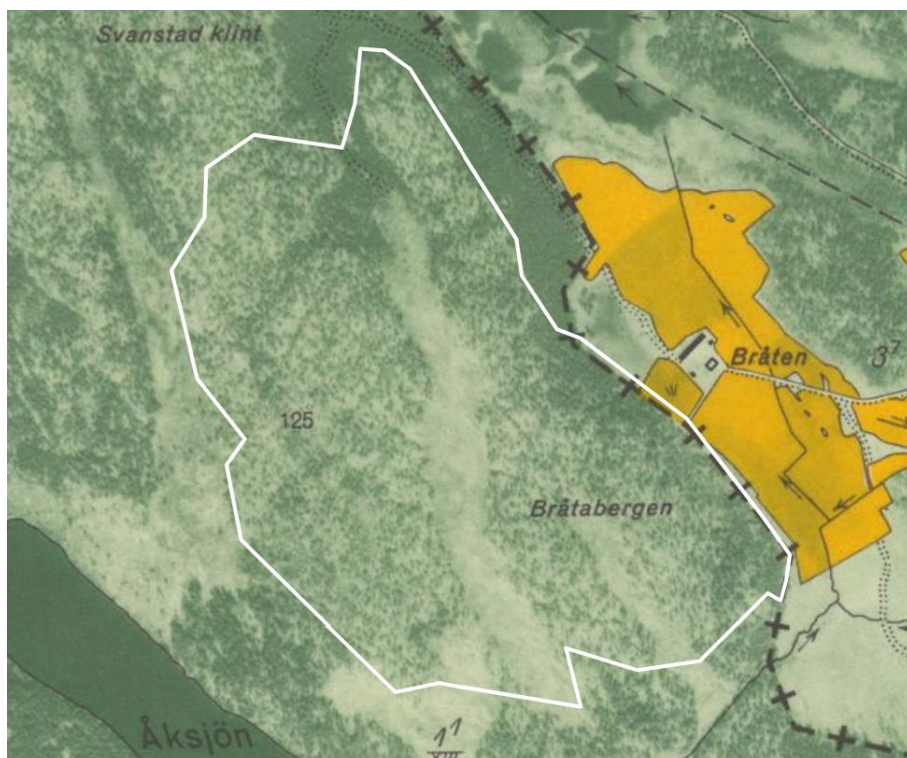
Historisk och nuvarande vatten- och markanvändning

Även historiskt har området varit barrskogsbeväxt vilket syns på häradskartan (Figur 4). På den ekonomiska kartan från 1940-talet syns det att flera av svackorna har varit avskogade (Figur 5). Stora avverkningsområden har gjorts i området mellan åren 1960-75 där det idag finns en yngre generation med tall. Men i stora delar av reservatet, framförallt på höjdkullar, har ett trädskikt med äldre tallar lämnats kvar.

Lösings häradsallmänning med cirka 150 delägare har en gammal historia som går tillbaka till medeltid. Under 1600- och 1700-talet minskade visserligen häradsbornas inflytande över sina allmänningar, men genom Kungligt brev den 16 mars 1824 och genom riksdagsbeslut 1932 bekräftades äganderätten. Från början var jakten och fisket och sedermera skogsbetet dominerande näringar. Senare har skogsbruket fått ökad betydelse. Ända in på 1950-talet brukades Lösings allmänning genom att många bönder for upp i Kolmårdsskogarna på vintern för att avverka sin utmärkta del. Numera sker virkesförsäljningen i allmänningens regi och avkastningen delas ut i pengar. Häradet omfattar 6 socknar nämligen Dagsberg, Furingstad, Krokek, S:t Johannes, Styrstad och Tingstad. Bråtaberg ligger i Krokeks socken.



Figur 4. Häradsekonomska kartan från cirka år 1868–77. Observera att kartan är förskjuten åt nordväst i förhållande till inritningen av reservatet. Förskjutningen gör att reservatet ser ut att gå in i Södermanlands län, vilket inte är fallet. Stjärnor är marker dominerade av barrträd och ringar är marker dominerade av lövträd. Gröna områden är slätterängar, gula är åkrar och vita är utmark. Streckat område är våtmark.



Figur 5. Den ekonomiska kartan från slutet av 1940-talet som har ett flygfotografi i bakgrunden.

Kulturhistoriska lämningar

Inga kulturhistoriska lämningar är registrerade i Riksantikvarieämbetes kulturmiljöregister men området är inte fullständigt inventerat avseende detta.

Områdets bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

De höglänta Bråtabergen i Kolmården har höga naturvärden knutna till gammal tallskog i ett kuperat landskap. Reservatets varierade topografi med omväxlande hållmarker och sänkor, fuktstråk och barrblandskog ger goda förutsättningar för en rik mångfald av sällsynta arter. I området finns gott om gamla träd, särskilt av tall, varav många är senvuxna och nära 200 år. Sammantaget finns här ungefär 200-300 stycken gammeltallar över de höglänta delarna. Inom nyckelbiotopen i östra delen av reservatet finns troligen flera ännu äldre träd. I rasbranten nedanför Bråtabergen finns rikligt med liggande död ved. En stor andel av granen i området har dött till följd av senaste årens barkborreangrepp och bidragit till ett stort antal färska lågor.



Figur 7. En nordvänd brant med gott om gamla träd och död ved.

Området ligger i en värdestrakt för tall- och grannaturvärden. Av artförekomster är förekomsten av sällsynta lavar utmärkande. I de nordvända branterna trivs den starkt hotade laven broktagel som har flera växtplatser på lodyterna. På åtminstone en tallstam växer mycket rikligt med garnlav. På stammen av flera mycket gamla tallar växer dessutom kolflarnlav med apotecier. I flera delar av reservatet finns det gott om död tallved, och på en ovanligt stor andel av veden växer dvärgbägarlav.



Figur 8. Skuggblåslav och broktagel växer ofta tillsammans på lodytor i branten nedanför Bråtabergen.



Figur 9. Garnlav som växer på barken av tall.

Flera svamparter i området är knutna till förekomsten av gamla tallar. Bland annat växer talticka på flera tallar och det finns motaggsvamp, gullgröppa och grovticka som även de är kopplade till tall. På död ved av gran växer bland annat ullticka. Fågellivet är inte systematiskt inventerat, men spillkråka, tjäder, och taltita förekommer regelbundet i området.

Tabell 1. Naturvårdsintressanta arter i reservatet.

SVENSKT NAMN	VETENSKAPLIGT NAMN	KATEGORI	LIVSMILJÖKRAV
LAVAR			
dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	NT	Solexponerad gammal tallved
vedskivlav	<i>Hertelidea botryosa</i>	NT	Solexponerad gammal tallved
kolflarnlav	<i>Carbonicola anthracophila</i>	NT	Stambaser av gammal tall, bränd tallved
skuggblåslav	<i>Hypogymnia vittata</i>	NT	Lodytor, skuggigt och hög luftfuktighet
broktagel	<i>Bryoria bicolor</i>	EN	På lodytor. Ljus, hög luftfuktighet
garnlav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	VU	Ljus, ofta hög luftfuktighet
bårdlav	<i>Nephroma parile</i>	S	Bark av gamla mossiga lövträd eller kalkrika fuktiga block och klippor.
Grynig filtlav	<i>Peltigera collina</i>	NT	Fuktighetskrävande på gamla mossiga stammar av lövträd.
MOSSOR			
flagellkvastmossa	<i>Dicranum flagellare</i>	S	Fuktig, ofta murken ved
blåmossa	<i>Leucobryum glaucum</i>	S	Markskikt med lång ostörd kontinuitet
vedtrappmossa	<i>Crossocalyx hellerianus</i>	NT	Murken tall-, gran- eller aspved
stor revmossa	<i>Bazzania trilobata</i>	S	Hög, jämn luftfuktighet, på marken eller block
Platt fjädermossa	<i>Aleniella complanata</i>	S	Bergväggar, stora flyttblock och stammar med stabilt skuggigt mikroklimat.
SVAMPAR			
tallticka	<i>Porodaedalea pini</i>	NT	Levande gamla tallar, ofta kontinuitetsskog
motaggsvamp	<i>Sarcodon squamosus</i>	NT	Med tall
grovticka	<i>Phaeolus schweinitzii</i>	S	På gammal tall
ullticka	<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	NT	Granved
gullgröppa	<i>Pseudomerulius aureus</i>	S	Tallved
KÄRLVÄXTER			
knärot	<i>Goodyera repens</i>	VU, F	Äldre näringsrik barrskog
grönpyrola	<i>Pyrola chloranta</i>	S	Äldre barrskog och åsbarrskogar

INSEKTER			
björksplintborre	<i>Scolytus ratzeburgii</i>	S	Björkved
mindre mörghor	<i>Tomicus minor</i>	S	Tallved
Fåglar			
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	N2000	Barr och blandskog, gamla grova träd och död ved
Talltita	<i>Poecile montanus</i>	NT	Sammanhängande barrskogar med murknande högstubbar.
Tjäder	<i>Tetrao urogallus</i>	N2000	Luckiga barrskogar, mosaik med sumpskogar, myrmarker och andra små våtmarker.

KATEGORI	FÖRKLARING
S	Signalart för skog
T	Typisk art för livsmiljötypen
NT	Rödlistad som nära hotad
VU	Rödlistad som sårbar
EN	Rödlistad som starkt hotad
N2000	Ingår i art- och habitat- eller fågeldirektivet
F	Fridlyst (anges ej på fåglar och däggdjur)

Natura 2000

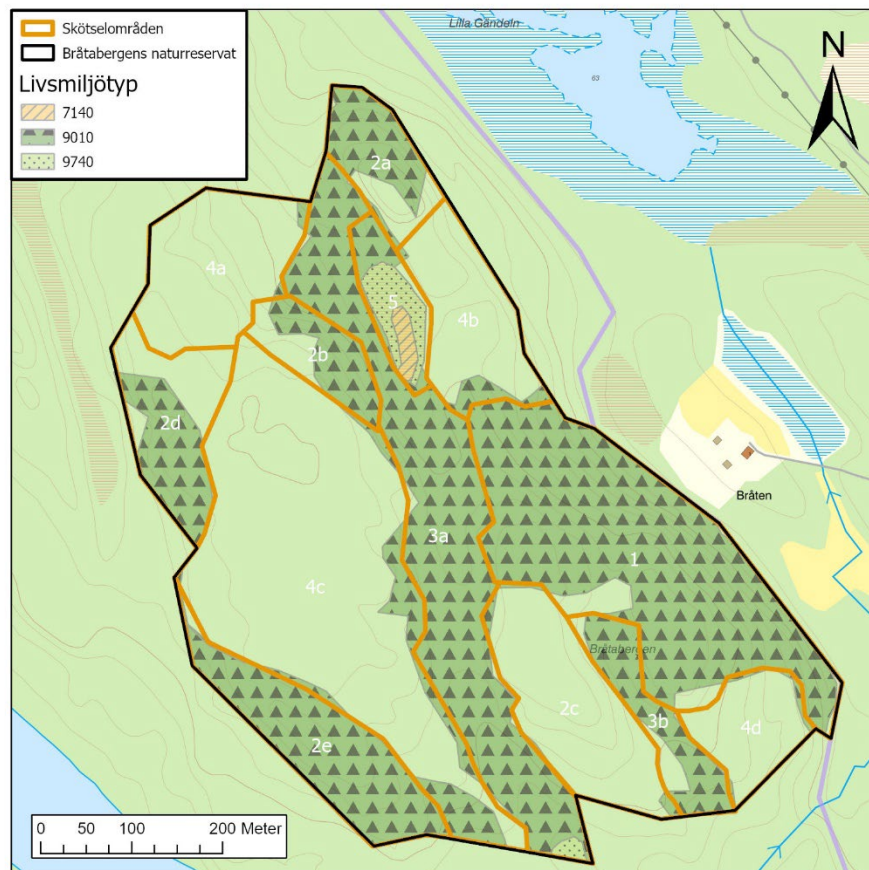
Områdestyp, bevarandeplan och Natura 2000-bestämmelser

Området ingår inte i Natura 2000. Livsmiljötyper avgränsas ändå för alla naturreservat som en del i Sveriges återskott till EU-kommissionen.

I området finns följande livsmiljötyper och arter som kräver särskilt skydd inom Europeiska unionen enligt Natura 2000:

Livsmiljötyp	Areal, hektar
Taiga (9010)	19
Öppna mossar och kärr (7140)	0,3
Skogsbevuxen myr (9740)	0,4

Bevarandemål för livsmiljötyperna anges under respektive skötselområde.



Figur 10. Karta över livsmiljötyper enligt Natura 2000.

Källuppgifter

Lantmäteriet Historiska kartor

Norrköpings kommun, Naturvårdsprogram

SGU Berggrundsdatan och jordartsdatabasen

SLU Artdatabanken, Webb tjänsten Artportalen

Skogsstyrelsen Nyckelbiotopsinventeringen, N 355-1994, N 362-1994

Skogsstyrelsen Sumpskogsinventering, objekt-id 161760

Plandel

Syfte med naturreservatet

Syftet med reservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets tallskog, som delvis är av brandpräglad karaktär, och andra ingående naturmiljöer som bergbranter och sprickdalsterräng med barrblandskog med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Gamla träd och död ved är viktiga strukturer. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att naturreservatet undantas från skogsbruk och i huvudsak utvecklas genom naturliga processer. Åtgärder för att återställa dikningspåverkad hydrologi samt naturvårdsbränning, alternativt brandefterliknande åtgärder, kan bli aktuella. Omvälvande störningar i form av bland annat insektsangrepp och brand kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Övergripande mål med skötseln

Naturreservatet ska skötas för att bevara och stärka områdets särpräglade natur med dess flora och fauna. I detta fall handlar det främst om att prioritera utvecklingen av äldre naturskogsartad talldominerad barrblandskog. I begränsad omfattning ska åtgärder vidtas för att gynna gamla träd, främst äldre tallar. Brand är en naturlig och viktig del i skogsekosystemet och naturvårdsbränning eller brandefterliknande åtgärder kan bli aktuellt i delar av området. För att nå syftet för friluftslivet kan anordningar för friluftslivet bli aktuella. Hydrologisk restaurering kan genomföras vid behov inom dikningspåverkade marker.

Generella skötselåtgärder

Vissa generella skötselåtgärder ska kunna genomföras i hela reservatet för att långsiktigt bevara och utveckla naturvärdena. Följande åtgärder kan utföras även om de inte står angivet under respektive skötselområde:

Småskaliga riktade åtgärder för hotade arter kan bli aktuella i delar av området, såsom småskaliga markstörningar eller uppsättning av holkar.

Skulle invasiva eller andra, för reservatet, främmande arter bli ett problem sett utifrån naturreservatets syfte kan detta hanteras och bekämpas på lämpligt sätt utifrån rådande kunskapsläge och erfarenheter.

Ingen ved ska föras ut ur reservatet vid åtgärder utan lämnas som död ved. Om större mängd vindfällad, eller på annat sätt skadad gran uppkommer kan åtgärder vidtas för att förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av

vindfällda granar. Vid Bråtabergen har barkborreangrepp skett under 2018-2022 som dödat en stor del av granen så risken för angrepp de närmaste årtiondena har minskat.

Inga registrerade fornlämningar finns i området, men området är inte fullt ut kartlagt. Om fornlämningar och kulturhistoriska lämningar upptäcks i reservatet ska de skötas på ett sådant sätt att lämningen bevaras. I den händelse okända forn- eller kulturlämningar påträffas ska detta anmälans till Enheten för kulturmiljö vid Länsstyrelsen. Fornlämningar skyddas av kulturmiljölagen. Vid en utredning om våtmarksåtgärder ska även den kulturhistoriska aspekten beaktas.

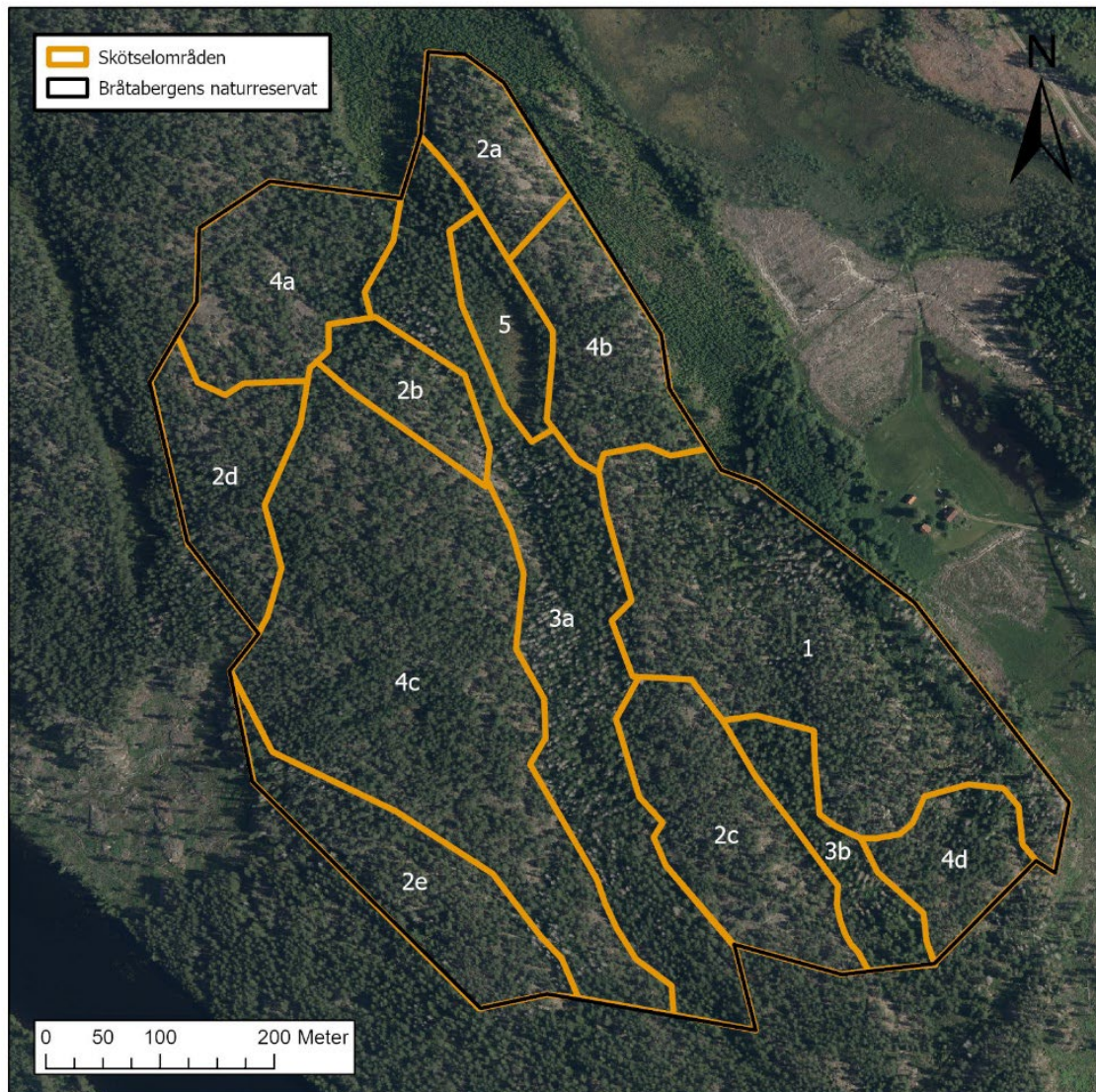
Eventuella förekommande ledningar som berörs av naturreservatet får underhållas så att de motsvarar ursprunglig funktion och standard. Träd som faller från naturreservatet över vägområde eller annans mark får kapas och läggas inom naturreservatsområdet. Träd som riskerar att falla från naturreservatet får efter avstämning med förvaltaren fällas och placeras inom naturreservatet.

Se vidare under respektive skötselområde.

Skötselområden

Reservatet är indelat i följande skötselområden;

1. Bråtaberget och rasbranten
- 2a-e. Hällmarker med äldre tallskog
- 3a-b. Barrblandskog
- 4 a-d. Yngre talldominerad skog
5. Myr
6. Anordningar för friluftsliv



Figur 11. Karta över reservatets skötselområden.

Skötselområde 1, Bråtaberget och rasbranten

Areal: 6,9 hektar

Livsmiljötyp enligt Natura 2000: taiga – 6 hektar

Mållivsmiljötyp: taiga – 6,9 hektar

Beskrivning

1) Skötselområdet utgörs av själva berget Bråtaberget och den nordostvända branten nedanför. Berget består till stor del av tallbeksädda hållmarker med ett relativt tätt skikt av 200-250 åriga, och troligen en del ännu äldre tallar. Rasbranten har i den nordliga delen bitvis blockterräng och i mitten många klyftor, lodytor och grotliknande utrymmen. Det finns flera sydost-nordvästliga sprickor, cirka 3 meter breda och 2-3 meter djupa. Dessa har ett svalt lokalklimat med bland annat blocktrappmossa på väggarna.

I själva rasbranten är trädbeståndet olikåldrigt och har ett större inslag av lövträd, främst asp men även lind och sälg och förekommer. Granar i och vid brantens fot bidrar till gynnsamt lokalklimat både i rasbranten och på branthyllorna längre upp. Lågor förekommer rikligt. Många granar har dött under de senaste åren vilket gett upphov till stora brötar av omkullfallna granar. En ny generation av gran kommer upp i dessa brötar. Förutom skott av gran dyker även skott av t.ex. rönn och en upp i dessa betesskyddade samlingar av lågor. På några äldre sälgrar och aspar växer bårdlav och på lodytor i övre delen växer korallav, skuggblåslav och den mycket sällsynta laven broktagel. Ett av bestånden av broktagel är mycket rikt och omfattade åtminstone 50 exemplar vid nyckelbiotopsinventeringen 1993. Vid återbesök under 2024 noterades 26 bålur men det finns troligen fler. Många bålur är mycket små.

Björkar och granar som växer på branthyllorna är rikligt draperade med skägg- och tagellavar. På några av de grova tallarna i en sänka rakt ovanför Bråten förekommer garnlav. På en av tallarna växer laven rikligt mellan 2- 4 meter över marken i nordostvänt läge. Garnlavens växtsätt på tall är mer vanligt i nordligare delar av Sverige.



Figur 12. Gamla tallar på hållmark i skötselområde 1.



Figur 13. Bråtabergen har flera sprickor som bildar dramatiska klyftor i berget.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla tallar men även andra trädslag, döda stående träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av exempelvis insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet typiska för en skog med lång kontinuitet så som olika arter av fåglar, mossor, lavar, svampar och kärlväxter ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek. I partier med hållmarker finns äldre fristående tallar och en stor del av den döda veden ska vara helt eller delvis solbelyst en stor del av dagen. Förekomsten av äldre träd är riklig och ersättningsträd etableras succesivt. Skuggiga förhållanden med hög och jämn fuktighet ska råda i rasbranten. Rikligt med död ved ska finnas i branten.

Åtgärder för att nå bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska i huvudsak utvecklas fritt utan åtgärder.
- Vid behov kan enstaka särskilt värdefulla tallar friställas genom att yngre inväxande träd fälls eller ringbarkas.
- Brandefterliknande åtgärder så som skadande av yngre tallar (högst 100 år) i syfte att de ska överleva och utveckla en kådad ved och håligheter.
- Skadande-åtgärden kan kombineras med fällning av enstaka medelålders tallar (högst 80 år) för att skapa nya solbelysta lågor.

Skötselområde 2, Hållmarker med äldre tallskog

Areal: 9,2 hektar

Livsmiljötyp enligt Natura 2000: taiga – 7 hektar

Mållivsmiljötyp: taiga – 9,2 hektar

Beskrivning

2a) Området består av en bergknalle med hållmarksskog och gamla tallar. En hel del klen tallved finns, men även lite grövre tallved. På några av dessa växer dvärgbägarlav. Markskiktet domineras av renlavar och ris.

2b) En sluttning där det står tallar i 200-250 årsåldern på bergskrönet. På flera tallar finns tallticka. I området finns flera klyftor i berget och grotliknande formationer.



Figur 14. Gamla tallar på bergskrönet i skötselområde 2b.

2c) Delområdet består av en hållmarksskog med gles förekommande gammeltallar och en del andra värdefulla element som sydost-nordvästliga sprickor. En del grova enar, äldre granar och grupper av aspar förekommer också främst i södra delen.

2d) En tallhållmark med gott om gamla tallar, dock är trädsiktet i huvudsak yngre. Mängden död ved är mestadels god och det finns gott om lågor med dvärgbägarlav och vedskivlav. På flera tallar finns talticka. En tall i branten har åldersbestämts till 187 år (2024).



Figur 15. Samling av gamla tallar i område 2d.

2e) Nordost om Åksjön ligger ett parti med gammal hållmarkstallskog som är rik på död ved. Det finns gott om äldre tallar i området, övre åldern på tallarna är troligen uppemot 200 år. En tall har åldersbestämts till 190 år (2024). På den döda veden finns ovanligt mycket dvärgbägarlav och vedskivlav. På en grov

solexponerad tall växer kolflarnlav och det finns även grovticka.



Figur 16. Gamla tallar och gott om död ved i skötselområde 2e.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla tallar men även andra trädslag, döda stående träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av exempelvis insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet typiska för en skog med lång kontinuitet så som olika arter av fåglar, mossor, lavar, svampar och kärlväxter ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek. I partier med hållmarker finns äldre fristående tallar och en stor del av den döda veden ska vara helt eller delvis solbelyst en stor del av dagen. Förekomsten av äldre träd är riklig och ersättningsträd etableras succesivt.

Åtgärder för att nå bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Brandefterliknande åtgärder så som skadande av yngre tallar (högst 100 år) i syfte att de ska överleva och utveckla en kådad ved och håligheter.
- Skadande-åtgärden kan kombineras med fällning av grupper av yngre-medelålders tallar (högst 80 år), företrädesvis som utvidgning av befintliga gläntor i hållmark eller som friställning av karaktärsträd (t.ex. gamla, vidkroniga tallar) eller grupper av karaktärsträd.
- Möjligheten till naturvårdsbränning utreds. Delar av skötselområdet kan ingå i naturvårdsbränning om det bedöms lämpligt då bränning genomförs i skötselområde 4
- Ett antal grovgreniga gamla tallar i skötselområdet kan frihuggas från ungt

barr som tränger kronan.

- Om en tilltagande igenväxning i idag öppna gläntor sker kan, i framtiden, en försiktig avdödning av den unga inväxande granen göras. All ved lämnas vid åtgärderna ovan men får flyttas inom reservatet om de ligger på olämplig plats.

Skötselområde 3, Barrblandskog

Areal: 6,7 hektar

Livsmiljötyp enligt Natura 2000: taiga – 6 hektar

Mållivsmiljötyp: taiga – 6,7 hektar

Beskrivning

3a) Delområdet består av en långsträckt dalsänka (en så kallad Kjusa) med en vattendelare mitt på. I dalen växer äldre grandominerad skog på cirka 90-100 år. I framförallt den södra delen har en stor andel av granen dött till följd av granbarkborreangrepp. I mellersta och norra delen är tallandelen relativt hög. Det finns också inslag av trivallöv, främst björk. Många värdefulla beskuggade lodytor finns längs västra sidan där det bland annat växer svartbräken och platt fjädermossa som indikerar att det är relativt basiska bergarter här.



Figur 17. Skötselområde 3 a med barrblandskog.

3b) Liknande dalsänka som i område 3a med minst hälften gran men troligen är åldern något lägre. Flera gamla grova enar finns i området.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skogen får på lång sikt en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda stående träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av exempelvis insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under

perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet typiska för en skog med lång kontinuitet så som olika arter av fåglar, mossor, lavar, svampar och kärlväxter ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

Åtgärder för att nå bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska i huvudsak utvecklas fritt. Det utgör en naturlig brandrefug på grund av sin fuktiga miljö. Delar av området kan dock ingå i naturvårdsbränning om det behövs av arronderingsskäl.
- Veteranisering, eller skadande av träd (yngre än 120 år) för att skapa mera död ved.
- Skadande-åtgärden kan kombineras med friställning av karaktärsträd (t.ex. gamla, vidkroniga tallar) eller grupper av karaktärsträd.
- Åtgärder för att återställa hydrologi kan bli aktuella i anslutning till myren i skötselområde 5.

Skötselområde 4a-d, Yngre talldominerad skog

Areal: 14,5 hektar

Livsmiljötyp enligt Natura 2000: -

Mållivsmiljötyp: taiga – 14,5 hektar

Beskrivning

4a) Mager tallskog i 50-årsåldern med spridda äldre tallöverståndare.

Vegetationen är typisk för magera hållmarker och karaktäriseras av ris och lavar. Motaggschamp förekommer.



Figur 18. Skötselområdet 4 a domineras av medelålders tall.

4b) Gallringsskog av tall i genomsnitt i 50-årsåldern med inslag av äldre tall i berg- och impedimentpartier. Trots den övervägande unga trädåldern är områdena

variationsrika tack vare de sprickiga och kuperade bergen och glest spridda gammeltallarna.

4c) Mager hållmarkstallskog med enstaka björkar. Trädskiktet domineras av tallar i 50-årsåldern men enstaka äldre överståndare finns och även en del lågor. Vegetationen karaktäriseras av renlavar, ljung och lingon, sandsopp hedrenlav. Överståndare kvar. Motaggschamp växer på flera ställen och spritt i området framförallt i södra delen finns enstaka tallågor med dvärgbägarlav.



Figur 19. En gles tallskog med klena tallar på mager mark präglar skötselområde 4c.

4d) Området består av yngre barrskog på en avverkningsyta från 1970-talet. Det är blandade trädåldrar och i bergkanterna står en del äldre tall kvar. Andra delar är cirka 50 åriga medan det även finns uppkommande yngre träd cirka 15 år och ett visst lövinslag. I och med angrepp av granbarkborre har det även skapats en hel del granved. Västra halvan är hållmarkstallskog med stort inslag av asp medan östra halvan har mer karaktär som på fotot nedan (figur 20).



Figur 20. Sydlig del av skötselområdet 4 d där trädskiktet är äldre och det finns en del död ved.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skogen får på lång sikt en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda stående träd samt lågor. I partier med hållmarker finns äldre fristående tallar och en stor del av den döda veden ska vara helt eller delvis solbelyst en stor del av dagen. Omvälvande störningar i form av exempelvis insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet typiska för en skog med lång kontinuitet så som olika arter av fåglar, mossor, lavar, svampar och kärlväxter ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

Åtgärder för att nå bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Framtagande av bränningsplan. Naturvårdsbränning bör prioriteras i detta skötselområde.
- Om naturvårdsbränning inte är möjligt att genomföra kan brandefterliknande åtgärder göras så som skadande av yngre tallar (högst 100 år) i syfte att de ska överleva och utveckla en kådad ved och håligheter.
- Skadande-åtgärden kan kombineras med fällning av grupper av unga-medelålders tallar (högst 80 år), företrädesvis som utvidgning av befintliga gläntor eller som friställning av karaktärsträd (t.ex. gamla, vidkroniga tallar) eller grupper av karaktärsträd.
- Utvecklingen mot naturskog kan påskyndas genom att en del ung gran och tall avdödas. Åtgärderna görs luckvis och oregelbundet. Lövträd och alla äldre träd sparas vid åtgärderna. Alla dödade träd lämnas kvar inom området.

Skötselområde 5, Myr

Areal: 1,0 hektar

Livsmiljötyp enligt Natura 2000: öppna mossar och kärr 0,3 hektar och skogbevuxen myr 0,4 hektar.

Mållivsmiljötyp: öppna mossar och kärr 0,5 hektar och skogbevuxen myr 0,5 hektar.

Beskrivning

En mindre sumpskog med anslutande surdråg norrut. Södra delen av området ingår i Skogsstyrelsens sumpskogsinventering. Denna del utgörs av ett litet kärr som är relativt trädfrött i centrala delen medan kantzonerna domineras av tall och glasbjörk. I botten finns vitmossor, tuvull, rosling, storsileshår och skvattram och diverse starrarter. Kärret har att döma av häradskartan haft ungefär lika stor utbredning sedan 1870-talet. En jämförelse med ortofon från 1960-talet visar att den öppna delen av kärret minskat något i utbredning på grund av igenväxning.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet ska behålla och utveckla de naturvärden som finns. Delar av kärret ska vara öppet och ha en typisk vegetation för kärr. Död ved ska finnas i området. Hydrologin ska vara naturlig. Träden på myren ska ha en varierad ålderstruktur, med en stor andel gamla träd. Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av dessa miljöer, ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

Åtgärder för att nå bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Rökning av igenväxningsvegetation.
- Utredning av återvätningsbehov
- Vid behov åtgärder för att återställa kärrets hydrologi.



Figur 21. Skötselområde 5 består i södra delen av ett relativt öppet kärr.

Skötselområde 6, Anordningar för friluftsliv

Beskrivning

I dagsläget finns inga anordningar för besökare. Det saknas stigar i naturreservatet och terrängen är bitvis besvärlig på grund av att den är starkt kuperad. En parkeringsplats finns vid Åksjöskogens naturreservat cirka 500 meter söder om Bråtabergen. Från parkeringsplatsen fortsätter vägen norrut, men slutar cirka 200 meter från Bråtabergens naturreservat där den övergår i en körväg med djupa körspår. Söder om reservatet rinner en bäck som kan vara svår att ta sig över när den är vattenfylld. Strax norr om Rödmossen finns en brotrumma där det går att passera bäcken. Därifrån är det cirka 100 meter till reservatsgränsen.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Informationen i området är lättillgänglig och bidrar till och förhöjer upplevelsen av besöket. Informationen bidrar till att syftet med områdesskyddet uppnås. Reservatets gräns är tydligt markerad.

Skötselåtgärder:

- Underhåll av reservatsområdets gräns.
- Parkeringsmöjlighet finns vid Åksjöskogens naturreservat där också en informationstavla om Bråtabergen kan sättas upp.
- Vid behov och om resurser finns kan en led anläggas från parkeringsplatsen.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabell 2. Underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i reservatet som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att förvaltaren måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Prioritet är indelat i 1 till 3, utifrån hur viktigt det är att genomföra för att nå bevarandemålen.

Skötselåtgärd	Skötselområde	När	Prioritet
Gränsmarkering	Hela reservatet	snarast	1
Eventuellt uppsättning av informationstavla	Vid parkeringsplats Åksjöskogen	Vid behov	3
Utredning av naturvårdsbränning och eventuell naturvårdsbränning	4 i första hand (och eventuellt 2 och 3)	2026-30	1
Brandeferliknande åtgärder, skada träd samt skapa död ved	2-4	2026-40	2
Sätta upp holkar i reservatet, till exempel mulmholkar eller fågelholkar. Eventuellt andra mindre åtgärder för hotade arter.	Hela reservatet	Vid behov	3
Åtgärder riktade mot att motverka invasiva arter	Hela reservatet	Vid behov	3
Utreda våtmarksåterställning och eventuella åtgärder för att återställa hydrologi	5	2026-30	3
Eventuell vandringsled i samordning med Åksjöskogen,		Vid behov	3

Jakt

All jakt utom på tjäder, orre och järpe är tillåten inom hela reservatet.

Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen utförs av naturvårdsförvaltaren enligt Naturvårdsverkets anvisningar och underhålls vid behov.

Tillsyn

Länsstyrelsen är ansvarig för tillsyn av reservatet.

Dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skyddade områden är nödvändigt för att effektivisera och förbättra naturvårdsarbetet i skyddade områden. Uppföljning i skyddade områden ska alltid vara kopplad till syftet med det skyddade området. Uppföljningen ska ligga till grund för revidering av skötselplanen.

Inventeringar

Följande inventeringar är prioriterade att utföra i reservatet. En fågelinventering med särskild inriktning på tjäder kan samordnas med inventering av tjäderlek i Åksjöskogen. En stor mängd död ved har nyskapats i framför allt rasbranten. Det kan därför vara givande att på sikt undersöka vedlevande faunan där och även lavfloran med särskild inriktning på broktagel som växer i branten.

Tabell 3. Inventeringar som med fördel kan göras i reservatet.

Inventeringar	Skötselområde	Prioritet
Fåglar	Samtliga	2
Vedlevande insekter	1, 2	1
Lavar	1	2

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen ska ske enligt en för länet beslutad uppföljningsplan som anger målbildindikatorer, tröskelvärden och metodik kopplade till bevarandemålen för olika livsmiljötyper och arter. Uppföljningsplanen ska hållas uppdaterad av Länsstyrelsen. Uppföljningsplanen ska ha sin utgångspunkt i den regionala uppföljningsplanen för Östergötland och genomförs enligt gällande nationella riktlinjer.

Dokumentation av skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska dokumenteras skriftligt. Mer omfattande åtgärder ska även fotodokumenteras. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden. Strukturella beståndsförändringar efter storskaliga störningar ska alltid följas upp.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel ska i så fall administreras av Länsstyrelsen.



Länsstyrelsen
Östergötland

www.lansstyrelsen.se